

Aşılar ve Test Programları

Antraks (Şarbon) aşısı: Aşı, antraksli bölgelerde hastalık çıkmadan önce ilkbaharda, hastalık çıkan yerlerde ise derhal, hastaliksız hayvanlara uygulanır. Aşılamadan 1 - 2 hafta sonra bağışıklık başlar ve 7. aydan 1 yıla kadar devam eder. İki aylıktan küçük hayvanlara aşı tatbik edilmez.

Brucella abortus aşısı (S-19): 4 - 8 aylık dişi damalarda brucella enfeksiyonuna bağışıklık sağlamak amacıyla kullanılır. Yavru atmaya önlüyücü etki 7 - 8 yıl kadar devam eder.

Sığır vebası aşısı: Aşı bir jünlükten, her yaştağı buzağı, sığır ve mandalara (gebelere dahil) yapılır. Bağışıklık, aşılamadan 6-9 gün sonra başlar ve en az bir yıl sürer.

Şap aşısı: Hastalar, hastalıktan kuşkulu olanlar, ileri gebeler ve 4 aylıktan küçük yaştağıler aşılanmazlar. İlk aşılamadan 10 gün sonra başlayan bağışıklık 6 ay kadar devam eder. Aşılama yerinde şişlikler (ödem) teşekkül edebilir. Bu şişlikler 10 -12 gün içinde küçülür ve daha sonra kaybolur. Aşılamadan birkaç gün sonra hafif ateş yükselmesi, iştahsızlık ve süt miktarında azalma gibi genel reaksiyonlar görülebilir.

Yanıkara aşısı: Sağlıklı sığırlara uygulanır, 4 aylıktan küçük buzağılara, yüksek ateş ve araz gösteren hayvanlara yapılmaz. 8 ay süren bağışıklığı vardır. Gebelere uygulanabilir.

Pastörelle aşısı: Hastalığın her yıl görüldüğü yerlerde, mevsiminden önce yapılır. Bağışıklık 15 gün sonra başlar ve 4 ay sürer. Gebelerde sakıncası yoktur.

Tayleria aşısı: Her yaştağı sığıra uygulanır. Bağışıklık 45 gün sonra başlar ve en az bir yıl sürer. Aşı hastalık mevsiminden en az iki ay önce uygulanmalıdır.

Tüberkülin testi: Bir aylıktan yukarı her yaştağı sığıra intradermik yolla ve 0.1 ml dozunda enjekte edilir. PPD mammalian memelilerde tüberküloz, PPD avian memelilerde paratüberküloz ve kanatlılarda tüberkülozu ortaya çıkarılmasında kullanılır. Her iki tüberkülin karşılaştırılması olarak değerlendirilir. Doğundan 15 gün öncesinde ve doğundan 15 gün sonrasındaki dönemlerde yapılmamalıdır.

EGE TARIMSAL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

P. K. 9 Menemen - 35661 İZMİR

Telefon : (0232) 846 1331 (pbx)

Faks : (0232) 846 1107

Telex : 832 1293 aari-tr

©ETA E Matbaası - 1996

T.C. TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI EGE TARIMSAL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ÇİFTÇİ BROŞÜRÜ No: 78

SIĞIRCIKLIK İŞLETMELERİNDE SAĞLIK KORUMA TEDBİRLERİ VE AŞILAMA PROGRAMLARI

Vet. Hek. Oya BORAN

Bilimin gelişmesi, geçmişte büyük tehlike olan çoğu hastalıkları kontrol altına alma olanağı sağlamıştır. Ancak bugün bile üstesinden gelinemeyen hastalıklar olduğu gibi, daha önceleri bilinmeyen yeni hastalıklar da çıkmaktadır. Genetik gelişmenin sağlanabilmesi için bağışıklık olanaklarının tam olarak kullanılması ve aşı bir sağlık kontrol programı uygulanması gereklidir.

Bir işletmenin yönetici veya hayvan bakanları hayvanların sağlık durumlarını her gün gözden geçirmelidir. Hastalığın ilk belirtisi genellikle iştahsızlıktır. Böyle bir hayvanın durgun bir hali vardır. Geviş getimez. Bu durumda, hayvanın gözetim altına alınması lazımdır. Hastalık hakkında bilgi edinmek için önce hayvanın beden ısı, nabız ve solunum sayısı alınır. Normal olarak sığırdaki beden ısı: 38 - 39°C, nabız sayısı 60 - 70 ve solunum sayısı 15 - 30'dur.

Sığır işletmeciliğinde beslenmeye dayalı hastalıklar genellikle vitamin ve mineral maddeler eksikliği ile bazı mineral maddeler fazlalığı ya da dengesizliğinden kaynaklanır. A vitamini eksikliği en çok karşılaşılan beslenme hastalıklarından biridir. Hayvanlar yeşil yemini en az olduğu kış aylarında A vitamini eksikliği gösterirler. Bu vitaminin yemeciliği: gece körlüğüne, deride kepeklenmelere, tırnak bozukluklarına, kilo kaybına ve döl tutmamaya, gebelik sırasında ise anormal yavru doğumlarına neden olabilir. Bu nedenle gebelik sırasında yapılacak A vitamini enjeksiyonu, anne karındaki yavru için de çok faydalı olur. Ağır sütü de yüksek oranda A vitamini ihtiva ettiğinden, yeni doğmuş yavrular ilk günlerdeki A vitamini gereksinimlerini büyük ölçüde kolostriumdan sağlayabilirler.

D vitamini eksikliği, bu vitamince fakir rasyonlarla besleme veya hayvanların güneş ışığından yoksun bırakılması sonrasında ortaya çıkan bir olaydır. Eksikliğinde gelişmede duraklama, iştahsızlık, kemik dokusu ile ilgili bazı problemler ortaya çıkar. Hastalığın ilerlemiş dönemlerinde gençlerde raşizim, erginlerde osteomalazi ve osteodistrofi gibi kemik deformasyonları görülür. Mineral madde eksikliği daha çok kalsiyum ve fosfor yetersizliği ile kalsiyum-fosfor dengesizliğinde ortaya çıkar. Rasyonda bu maddelerin yeteri kadar bulunmasına dikkat edilmelidir.

İlaçlamalar: Hayvanların iç ve dış parazitlere karşı toptan ilaçlaması iki durumda yapılmalıdır: Ahıra yeni parti hayvanlar getirildiğinde ve meraya çıkarıldıklarında. Besi için satın alınan hayvanlar çeşitli mera ve otlıklardan gelirler. Bu nedenle hayvanların büyük bir çoğunluğu gerek iç gerekse de dış parazitlerle bulaşmış durumdadır. İç ve dış parazitler yani mide-barsak kul kurtları, akciğer kurtları, kelebek, sur kurtları ve keneler bir yandan hayvanın aldığı besin maddelerine ortak olurken diğer yandan da salgıladıkları toksinlerle hayvanı zehirlerler. Hayvan iştahsız, huzursuz ve durgundur. Ağrılık kazanır düşüktür. Besicilerin böyle hayvanlardan kar etmeleri mümkün değildir. Uygun iç ve dış parazitler ilaçların kullanılarak hayvanların tedavi edilmesi gerekir.

Ayak Bakımı: Besi sığırlarına göre daha uzun sürelerle elde tutulan süt sığırlarında ayak bakımı için gerekli koşullar sağlandığı zaman ayak hastalıkları ve buna ilişkin ekonomik kayıplar büyük ölçüde engellenebilir. Hayvanın bası anında vücut ağırlığını uygun bir biçimde tırnaklara dağıtabilmesi tırnağın miltanikyetine bağlıdır. Tırnağın aşırı uzaması ve deforme tırnak şekillerinin oluşması ile tırnağın canlı dokusu değişik derecelerde etkilenir ve ayak hastalıklarının oluşmasına zemin hazırlar. Tırnağın uzamasına etki eden faktörler: devamlı olarak ahırda barındırma, asidik rasyonlarla kesif besleme ve uygun olmayan koşullarda hayvanların tutulmaları yani idrar ve gübre karışımı bir çamurla kaplı ahır zeminlerinde bulundurmalarıdır. Tırnak bakımı için uyulması gerekli kurallar ve sağlanacak

koşullar şunlardır:

1. Tırnak miltanikyetinin ve aşınmanın sağlanması için padok veya merada dolaştırma,
2. Sert zeminli ahırlarda altlık kullanılması,
3. Bağlama yerleri zemininin % 3 - 4 eğimli, idrar ve diğer akıntılar için oluklu olması,
4. Hayvanların pisleme sırasında arka kısmınının gübre ile bulaşmasını önlemek için bağlama yeri mesafesinin 130 -140 cm olması,
5. Padok veya mera dönüşü hayvanların ayaklarının yıkınması ve parmaklar arasında sıkılabilecek yabancı cisimler yönünden gözden geçirilmesi,
6. Ahır girişlerinde uzunlukları 100 cm, enleri 60 cm, derinliği 15 - 20 cm olan ayak banyoları bulundurulması, bunların % 3 kreolin, % 5 bakiir sülfat, % 5 formalin veya benzeri antiseptik ile doldurulması,
7. Hayvanların tırnaklarının yöntemine göre yılda iki kez kesilerek düzeltilmesi.